

Gulf Yearbook 2004.

Dubai, United Arab Emirates: Golf Research Center (www.grc.ae), 2005; 371 blz.; ISBN 9948-400-93-3

Dit Jaarboek is samengesteld onder auspiciën van het *Gulf Research Center*, dat zichzelf omschrijft als een onafhankelijke onderzoeksinstituut, 'a non-partisan think-tank, education service provider and consultancy specializing in the Gulf region'. Het streeft naar een beter begrip van de uitdagingen waarvoor de Golfregio zich gesteld ziet en van de vooruitzichten van de landen in dit gebied. Het *Center* heeft zijn zetel in Dubai. In dit Jaarboek treft men de belangrijkste ontwikkelingen en handelingen in 2004 aan van de zg. 'Gulf Cooperation Council'-staten (te weten: Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten), alsmede van Iran, Irak en Jemen. Meer dan 30 items worden in kaart gebracht, gerangschikt onder de volgende thema's: binnenlandse politieke ontwikkelingen; de economische situatie; defensie- en veiligheidsvraagstukken; de positie van de vrouw en vooruitgang op het gebied van de 'civil society'; ontwikkelingen op onderwijsgebied; het verloop van de onderlinge, regionale en internationale betrekkingen; de ontwikkelingen in Iran, Irak en Jemen; en de trends, prognoses en vooruitzichten van de landen in de Golfregio. De medewerkers van het Jaarboek komen grotendeels uit de Golfstaten zelf, maar ook specialisten uit Egypte, Turkije, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Japan werkten eraan mee. Zo nam de Italiaanse econoom Giacomo Luciani, hoogleraar aan het European University Institute in Florence, het onderwerp 'Future Prospects for the Gulf Region' voor zijn rekening. Hij wijst op de volledig onverwachte prijsstijging van de olie,

wat hem tot de volgende uitspraak brengt: 'The picture is therefore hardly one of critical conditions, although certainly not everything is positive'. 'Indeed the biggest cloud on the horizon of some of the Gulf countries is that they will be unable to implement some of the changes that very clearly are required to address the challenges of the future.' Meer olierevenuen kunnen, aldus Luciani, leiden tot achteroverleunen ('complacency') en tot uitstel van hoognodige maatregelen (blz. 287-290). Het Jaarboek bevat verder van de afzonderlijke staten een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen van 2004. (F.v.d.B.)

International Interests in the Gulf Region.

Abu Dhabi, United Arab Emirates: The Emirates Center for Strategic Studies and Research (www.ecssr.ac.ae), 2004; xv + 240 blz.; ISBN 9948-00-658-5

The Gulf: Challenges of the Future.

Abu Dhabi, United Arab Emirates: The Emirates Center for Strategic Studies and Research (www.ecssr.ac.ae), 2005; xiv + 517 blz.; ISBN 9948-00-704-2

Deze twee studies zijn publikaties van *The Emirates Center for Strategic Studies and Research*, dat beoogt een forum te zijn 'for scholarly exchange of ideas by hosting conferences and symposia, organizing workshops, sponsoring a lecture series and publishing original and translated books and research papers' (blz. v). De *eerste bundel* begint met een algemeen overzicht van de (uiteenlopende) belangen van de 'major powers' (de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en Rusland) in de Golfregio. Het betreft belangen op militair-strategisch en politiek terrein, belangen met betrekking tot de levering van energie en de interne stabiliteit van het gebied, belangen

die slaan op de invloed die in de Golfregio wordt nagestreefd. In de daarop volgende vijf essays worden deze thema's nader uitgewerkt. Zij dragen titels als: 'The Gulf in the Context of Russian Foreign Policy'; 'French Policy in the Gulf: Opportunities, Challenges and Implications'; 'Germany and the Gulf: On the Way to a Policy?'; 'US Policy Priorities in the Gulf: Challenges and Choices' en 'Britain's Strategic Approach to the Gulf'. De auteurs zijn afkomstig uit bovenvermelde 'major powers' en Israël. De *tweede bundel* behandelt de uitdagingen waarmee de Golfregio heden ten dage wordt geconfronteerd. Niet alleen als middelpunt ('hub') van wereldhandel en als leverancier van energie – het gebied krijgt thans ook te maken met de *impact* van de oorlog tegen het terrorisme, de situatie in Irak en de globalisering. Ze bevat 26 bijdragen van auteurs uit westerse landen, Iran, Irak en andere Arabische landen. Tal van onderwerpen die van belang zijn voor de Golfregio worden aangestipt, waaronder kwesties als de soevereiniteit en de veiligheid van de staat, (militaire en andere dreigingen, proliferatie, de macht van multinationale ondernemingen), globalisering, de gevolgen van politieke en economische hervormingen in de Golfregio, de positie van Iran en het door dat land gevoerde beleid, de situatie in Irak, de rol van de media, de invloed van de globalisering op de positie van de vrouw, de invloed van het Amerikaanse beleid op de veiligheid in het gebied, enz. (F.v.d.B.)

Askar H. Al-Enazy: The Long Road from Taif to Jeddah. Resolution of a Saudi-Yemeni Boundary Dispute.

Abu Dhabi, United Arab Emirates: The Emirates Center for Strategic Studies and Research (www.ecssr.ac.ae), 2005; xvii + 276 blz; ISBN 9948-00-721-2

Ook deze studie is gepubliceerd onder auspiciën van *The Emirates Center for Strategic Studies and Research*. Zij betreft de analyse van een slepend grens- en territoriaal dispuut tussen Saoedi-Arabië en Jemen: een strategisch en economisch belangrijk land- en zeegebied van 1200 vierkante kilometer was 70 jaar lang een twistappel en bedreigde herhaaldelijk de stabiliteit van het Arabisch schiereiland. Al-Enazy onderzoekt de juridische dimensies van het conflict aan de hand van de diverse verdragen die in de loop der tijd door Saoedi-Arabië en Jemen werden gesloten. Zo analyseert hij het verdrag van Taif van 1934 – ‘a crucial boundary treaty’ – de Vernieuwingsovereenkomst van 1953, een gezamenlijk communiqué van 1973, het *Memorandum of Understanding* van 1995, de informele Overeenkomst van Como van 1997 en, ten slotte, het Verdrag van Jeddah van 2000. Dit laatste verdrag beoogt een einde te maken aan het dispuut. De auteur noemt het een ‘uniek’ verdrag, maar er zitten ook precaire aspecten aan. Het geldt slechts voor 20 jaar, het blijkt aan weerszijden van de streep verschillend te worden geïnterpreteerd, terwijl het omstreden verdrag van Taif in zijn geheel en zonder enige verandering in het Verdrag van Jeddah is geïncorporeerd, in plaats van het te amenderen of op te schorten. ‘Nevertheless, the most innovative feature of the Treaty of Jeddah is that it provides for a comprehensive and final settlement of the boundary dispute. The dispute has marred bilateral relations between Saudi Arabia and

Yemen for most of the twentieth century, making it one of the longest-running boundary conflicts in the world.’ (blz. 142) Toch lijkt een nieuwe ronde van moeizame onderhandelingen en arbitrage niet geheel uitgesloten. In bijlagen treft men onder meer de teksten aan van de overeenkomsten gesloten in 1934, 1995 en 2000. De studie bevat tevens een lijst van officiële documenten die betrekking hebben op het dispuut, alsmede een register. Dr Askar H. Al-Enazy is ‘lecturer in International Relations, based in Riyadh, Saudi Arabia’. (F.v.d.B.)

Robert Fisk: The Great War for Civilisation. The Conquest of the Middle East.

New York: Alfred A. Knopf, 2005; xxii + 1107 blz.; £ 25,- ISBN 1-4000-4151-1

De journalist Robert Fisk deed 15 jaar over het schrijven van deze geweldige pil. Het is de weerslag van zijn werk als een door de wol geleverde oorlogscorrespondent in – vooral – het Midden-Oosten, en van de vele interviews die hij had met ‘God, the Bad and the Ugly’. Zo sprak hij twee keer met Osama bin Laden. Regeringen wensen dat het volk oorlog ziet als ‘a drama of opposites, good and evil, “them” and “us”, victory or defeat’. Maar voor Fisk, in zijn werk continu en lijfelijk geconfronteerd met een gruwelijk soort dood, is oorlog een kwestie van ‘death and the infliction of death. It represents the total failure of the human spirit’. Toch heeft hij niets op met de term ‘oorlogscorrespondent’. Voor hem is geschiedenis de bepalende factor voor de verschrikkelijke dingen die in de wereld plaatsvinden. Het is het verleden dat het Midden-Oosten veroordeeld heeft tot de oorlogen in het heden (zoals in het Westen de kiem voor de Tweede Wereldoorlog opgesloten lag in de Eerste). Fisk beschouwt zich dan ook

eerder als ‘a witness to history’ en hoopt die taak op onpartijdige manier te vervullen. Nog beter is de opvatting van de Israëliische journaliste Amira Hass: de taak van een journalist is ‘to monitor the centres of power’. Voor Fisk is inderdaad de definitie van een goede journalist hij die het gezag uitdaagt, ter verantwoording roept, vooral daar waar regeringen en politici hun onderdanen ten oorlog voeren, wanneer ze besloten hebben ‘that they will kill and others will die’. In elk geval dienen zij de waarheid te horen te krijgen en geen romantische verhaaltjes. De gedetailleerde verhandelingen in deze publikatie, die de gewelddadige ontwikkelingen in Afghanistan, in Algerije (vanaf de opstand tegen Frankrijk) en in de landen van het Midden-Oosten als onderwerp heeft, gaan dan ook niet voorbij aan de historische wortels ervan van. ‘The Powers to Be’ worden niet gespaard. Het Israëliisch-Palestijnse conflict noemt Fisk ‘The last Colonial War’. Er is een hoofdstuk over ‘The First Holocaust’: de fatale deportatie in 1915 van de Armeniërs uit Turkije (waarin de ‘goede Turk’, die wel hulp verleende, niet wordt vergeten). In de slotpagina’s vraagt de auteur zich af of het Midden-Oosten in staat is zich uit de houdgreep van de geschiedenis te bevrijden. ‘How to correct history, that’s the thing.’ Hij is er niet gerust op. Wie Fisks boek wil gebruiken als naslagwerk, komt er, evenmin als de lezer, bekaaid af: het bevat een register van 35 pagina’s kleine druk. (F.v.d.B.)